

مدیریت آموزش و پرورش منطقه ۱۴
دبیرستان غیر دولتی پسرانه پیام غدیر
نیمسال اول ۱۴۰۴-۱۴۰۳

نام و نام خانوادگی :
کلاس :دهم
نام دبیر : آقای کوهی
رشته تحصیلی: انسانی

تاریخ امتحان :دی ماه ۱۴۰۳
ساعت شروع امتحان : ۱۰:۳۰ صبح
تعداد برگ سؤال : ۴ صفحه

نام درس: علوم فنون ادبی
مدت امتحان : ۸۰ دقیقه

الف) تاریخ ادبیات (۲ نمره)

۱- عبارت‌های زیر را با واژه‌های مناسب کامل کنید .

الف) منظومهٔ درخت آسوریک یک اصل دارد.

ب) در زمان سامانیان، عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد.

۲- درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید

الف) زبان پارسی، در دورهٔ ساسانیان رایج بود و تا دورهٔ اشکانیان آثاری به این زبان تألیف شده است. (درست / نادرست)

ب) اصل «ترجمه تفسیر طبری» را محمد بن جریر طبری به زبان عربی نوشته است. (درست / نادرست)

۳- گزینه مناسب عناوین ستون (الف) را از ستون (ب) انتخاب کنید. (یک گزینه اضافیه‌ای است.)

الف	ب
الف) پدر شعر فارسی	ابوعلی بلعمی
ب) شعر حکمی و اندرزی در آثار این شاعر نمایان است	رودکی
ج) نویسندهٔ کتاب تاریخ الرسل و الملوک است.	کسایی مروزی
د) از شاعران برجستهٔ ادبیات غنایی و در قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم است.	سنایی
	شهید بلخی

ب) سبک شناسی (۲ نمره)

۴- کدام گزینه صحیح نیست ؟

الف) متن‌ها شنیداری و دیداری هستند.

ب) کتاب‌ها متن‌های دیداری هستند.

ج) فقط نوشته‌های روی کاغذ و کتاب متن هستند.

۵- عبارت‌های زیر را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

الف) پیش از خوانش، نگاه کلی به متن برای کشف و ضروری است.

ب) یکی از کاربردی‌ترین شیوه‌ها برای ارزیابی متون بررسی آنها از سه دیدگاه زبان، و فکر است.

۶- عبارت زیر را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

	در یک نگاه کلی، متون یا آثار مکتوب ادبی را به دو بخش و تقسیم می‌کنیم.												
	۷- لحن شعر زیر را مشخص کنید. نهنگی بچه خود را چه خوش گفت: به دین ما حرام آمد کرانه به موج آویز و از ساحل پرهیز همه دریاست ما را آشیانه												
	(پ) زیبایی شناسی (۶ نمره)												
	۸- گزینه درست را انتخاب کنید. الف) شعر و موسیقی برای برانگیختن حس و حال شاعر به کار می‌رود. ب) شاعر برای انتقال عاطفه خود به دیگران از زبان کمک می‌گیرد.												
	۹- اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، است.												
	۱۰- برای هر یک از عبارات زیر، کدام واژه مناسب است؟ الف) واج آرای صامت‌ها از مصوت‌ها (محسوس‌تر / زیباتر) است. ب) وسیله ادراک وزن، (حواس / خیال) ما است. ج) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف (لحن / وزن) می‌شود.												
	۱۱- تکرار کدام صامت‌ها در بیت زیر، عامل ایجاد کننده موسیقی لفظی هستند؟ خیزید و خز آید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است												
	۱۲- گزینه مناسب عناوین ستون (الف) را از ستون (ب) انتخاب کنید. (یک گزینه اضافی است).												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th><th>ب</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) عواملی هستند که موسیقی لفظی را پدید می‌آورند.</td><td>۱- تکرار</td></tr> <tr> <td>ب) عاملی که بر جاذبه، کشش و گوش نوازی سخن می‌افزاید</td><td>۲- وزن</td></tr> <tr> <td>ج) تکرار یک واژه در سخن است.</td><td>۳- بدیع لفظی</td></tr> <tr> <td>د) از آنچه جزء طبیعت شعر است.</td><td>۴- واج آرای</td></tr> <tr> <td></td><td>۵- بدیع معنوی</td></tr> </tbody> </table>	الف	ب	الف) عواملی هستند که موسیقی لفظی را پدید می‌آورند.	۱- تکرار	ب) عاملی که بر جاذبه، کشش و گوش نوازی سخن می‌افزاید	۲- وزن	ج) تکرار یک واژه در سخن است.	۳- بدیع لفظی	د) از آنچه جزء طبیعت شعر است.	۴- واج آرای		۵- بدیع معنوی
الف	ب												
الف) عواملی هستند که موسیقی لفظی را پدید می‌آورند.	۱- تکرار												
ب) عاملی که بر جاذبه، کشش و گوش نوازی سخن می‌افزاید	۲- وزن												
ج) تکرار یک واژه در سخن است.	۳- بدیع لفظی												
د) از آنچه جزء طبیعت شعر است.	۴- واج آرای												
	۵- بدیع معنوی												
	۱۳- در کدام بیت آرایه تکرار (واژه آرای) دیده می‌شود؟ آن را بررسی کنید. الف) عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست من که یک روز مهمان توأم، فردا چرا؟ ب) در کتاب آمد که در عهد قدیم خانه‌ای می‌ساخت سقراط حکیم												
	۱۴- آنچه در تکرار اهمیت دارد، جنبه و است.												
	۱۵- در بیت‌های زیر، کدام آرایه مشترک دیده می‌شود؟ مختصر توضیح دهید. الف) سرو را بین بر سماع بلبان صبح خیز همچو سرمستان به بستان، پای کوب و دست زن ب) پیش از اینت بیش از این، اندیشه عشاق بود مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود												
	۱۶- در بیت زیر کدام کلمات، آرایه تکرار (واژه آرای) را ایجاد کرده‌اند؟												

گر تو گرفتارم کنی من با گرفتاری خوشم		بر خار چون خوارم کنی، ای گل! بدان خواری خوشم	
۱۷- در بیت زیر، تکرار کدام واج ها بر موسیقی و زیبایی بیت افزوده است؟ خوابِ نوشینِ بامدادِ رحیل باز دارد پیاده را ز سبیل			
۱۸- در بیت زیر کدام کلمات، سبب خلق واژه آرایي و کدام واج ها سبب خلق واج آرایي شده‌اند؟ از ننگ چه پرسی که مرا نام ز ننگ است وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است			
(ت) موسیقی شعر (۶ نمره)			
۱۹- از میان واژه‌های (کتاب، نقّاش، کیف، دریا) واژهٔ بیشترین واج و واژهٔ کم ترین واج را دارند.			
۲۰- اولین واج در کلمهٔ (اذان) و سومین واج در کلمهٔ (خواص) را مشخص کنید و بنویسید. صامت هستند یا مصوّت؟ اذان: خواص:			
۲۱- در هر یک از مصراع‌ها زیر هجای کشیده را مشخص کنید. الف) عجب نیست از گل که خندت به سروی ب) نشاید که خوبان به صحرا روند			
۲۲- واج (ی) در کدام گزینه صامت نیست؟ الف) یاور ب) بیان ج) میوه د) سعی			
۲۳- در میان واژه‌های زیر واژه‌های هم وزن را پیدا کنید؟ (هوشمند- صداقت - دیدن - شناسه - ترازو- کدام)			
۲۴- با توجه به مصراع: «تا شب نرود، صبح پدیدار نباشد.» درستی یا نادرستی گزینه‌ها را مشخص کنید. الف) ۴ هجای کوتاه دارد. ب) مصراع ۱۳ هجا دارد. ج) پنجمین هجا، کشیده است.			
۲۵- با توجه به واژهٔ «فرزانگی» نشانهٔ هجاها در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟ الف) _ _ U U ب) _ U _ _ ج) _ _ U _			
۲۶- اگر واژهٔ «رفت» هجای پایانی یک بیت باشد. نشانهٔ هجا را باید محسوب کنیم که علامت هجایی آن است.			
۲۷- در کدام یک از کلمات زیر مصوّت بلند کوتاه به حساب می‌آید؟ الف) سردار ب) چمن ج) زمین د) حوادث			
۲۸- یک کلمه سه هجایی بنویسید که نشانهٔ هجاهای آن (_ _) باشد.			
۲۹- کدام یک از واژه‌های زیر با مصوّت آغاز شده‌اند؟ (هدف - اسم - آزاده) الف) راه - اسم ب) آزاده - اسم ج) هیچ کدام			
۳۰- جدول را کامل کنید.			
عنوان هجا	نحوهٔ قرار گرفتن	نشانه	مثال
کوتاه			که
	صامت + مصوّت + ۲ صامت		کاشت
(ث) تحلیل متن (۴ نمره)			

	۳۱- کدام یک از گزینه‌های زیر جزء نکات زبانی نیست؟ (الف) کاربرد شبکه معنایی (ب) کاربردهای تاریخی دستور (ج) مراعات نظیر (د) ترکیب سازی
	۳۲- متن زیر را بخوانید؛ آن را از دید قلمرو ادبی و فکری بررسی کنید و برای هر کدام یک مورد بنویسید. «و مثل قرآن، مثل آب از روان، در آب حیات جان‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها بود.»
	۳۳- با توجه به ابیات داده شده به سؤالات پاسخ دهید. «چو نام دل شنید از دور روباه جهان بر چشم او شد تیره، آن گاه به دل می‌گفت: با دل نیست بازی کنون باید به کارم حيله سازی بگفت این و به صد دستار و تزویر بجست از دام، همچون از کمان، تیر» (الف) در بیت دوم یک نکته زبانی مشخص کنید. (ب) قالب شعر چیست؟ (ج) در بیت اول یک آرایه بیابید و نام آن را بنویسید. (د) شاعر چه اعتقادی درباره «دل» دارد؟
	۳۴- با توجه به متن که از کتاب کلیله و دمنه انتخاب شده است، به سؤالات پاسخ دهید. «به سر چاه التفات نمود. موشان سپید و سیاه، بیخ آن شاخ‌ها دایم می‌بریدند و او در اثنای این تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی می‌جست. پیش خویش، زنبور خانه ای و قدری شهد یافت. از نوعی در حلاوت آن مشغول گشت که از کار خود غافل ماند و نه اندیشید که پای او بر سر چهار مار است..... پس من دنیا را بدان چاه پُر آفت، مانند کردم و موشان سپید و سیاه و مداومت ایشان بر بریدن شاخ‌ها بر شب و روز..... و چشیدن شهد و شیرینی آن را مانند کردم به لذات این جهانی که فایده آن اندک و رنج آن بسیار است.» (الف) از میان نکات زبانی، چهار مورد استخراج کنید و بنویسید. (ب) نویسنده برای بیان مقصود خود؛ یعنی بهره‌گیری از گذر عمر برای سعادت آن جهانی چه نکته‌ای را یادآور می‌شود؟ (ج) در عبارت: «چشیدن شهد و شیرینی» به جز مراعات نظیر چه آرایه‌ای مشاهده می‌شود؟
	«عزیزانم، پیروز و سربلند باشید.»